Panna,

Bartholomége Paprockýho.

Mulierum famam multorum oculis lux clara custodiat. Cic.

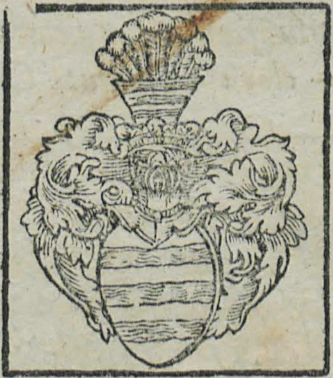
Vt Vinum appellatur, etiamſi major pars aquæ ſit admixta: ita domus Mariti dicetur, etiamſi mulier plus contulerit.

Byť newjce Wody do Wjna wmjcháno
Předce ono Wjnem bude gmenowáno:
Tak byť newjce s Ženau Mužj dáno
Wše to byť Mužowo, bude rozuměno.

S dowolenjm Wrchnosti.

Na Erb Vrozených Pánů P
nuw Slawatuw z Chlumu a z Kossmberk

Czistotni wždy ti pramenowé byli/
Wsselické bahna hned z sebe wymyli.
Kteréž gim chtěli gich břehy zakalit
A od vctiwých mrawuw ge odwzdalit.
Muselo wždycky *honestum utili*
Byť předkládáno; to se y w těch chwjli
Nágde w tõ wzáctným z Kossmberka Rodu/
Ctnost samá strážcy těch slawných Rzek
Brodu.

Vrozené

Urozenému Panu / Panu Wylimowi Slawatowi z Chlumu a z Kossimberka / G. M. C. Raddě a Komornjku / Pánu mně laskawě přjznjwému / Gehomilosti.

Omnis nostra cura, debet in hoc versari, si possumus ut boni aliquid efficiamus, sin minus, ut certè nihil mali. Cic:

To samé Napomenutj Muže wznesseného, Pane milostiwý, k tomu nás nabáda / abychom se vstawičnau prácy objrali / a něco wždy takowého na péči měli / cožby nám Sláwu, a giným dobrým poctiwým lidem Vžitek k naprawenj žiwota včiniti mohlo / a wětssý náklonnost k prácy působugic, mluwjc takto: *Homo qui comiter monstrat viam erranti, quasi lumen de suo lumine accendat, facit.* Zdálo mi se tehdy, milostiwý Pane, za dobré na ten Akt chwalitebný přigjmánj Stawu Swatého Manželstwj, Wassymilosti / Pannám, a Mládencům něco takowého z Pjsem rozličných sebrati, a gjm to k naučenj a k přjkladu krátce podati / ozdobiwsse to Tytulem Wassymilosti, Pána

y Mládence takowého / *cujus Vita consumpta est in laboribus gloriosis* / kteryž w tom slawném Králowstwij giným Mládencum práwě od samého Pána Boha vkázan býti ráčite k přjkladu, skutky a dobrými mrawy nápodobně dole sepsanými ozdobeny, a w njch wycwjčený; progjžděgic Krage takowé *è quibus primus ad Sapientiam processit gradus*, Wlaské, Frantské, Hisspanské, a mnohé Německé obyčege spatřjwsse, do Wlasti swéneymilegssy sstiastně se nawrátice, na mjsto takowé wstúpiti gste ráčili / na kterémž gsauce / vžjwat onoho přjslowi můžete *Cic:* řkauce: *Occupaui te fortuna*, a to proto / že působenjm Boha wssemohaucyho ráčili gste vsednauti *sub latere summi Monarchæ totius Christianitatis*, magic mysl dobře okrásslenau *ingenuis moribus*. Odkudž to každý poznati může / že dobře powěděl onen Pohanský Muž: *Dij nobis laboribus omnia vendunt.* A tak k tomu naučenj dáwa takowé: *Qui felices aliquando esse volunt laborare debent.* Welmi gest vžitečná takowá práce, mladost tisknauti do takowých skutkuw, z kte-

rých žby

rychžby staroſt vžitek mjti mohla: Nebo nenadar mo *Horatius* powěděl: *Exercitium dormientem Naturam excitat, morbos fugat, deniq; temporis lucrum est uberrimum.*

Ale to obyčegná práce / obyčegné *exercitium* w Rodu Waſſimiloſti / o to ſe wždy ſnažili y ſlawnj Předkowé Panůw z Chlumu a z Koſſmberka / aby Knjžatum, a Králům, y Wlaſti ſwé milé proſpěſſnj byli / o čemž Kronyky wyprawugjce, připomjnagi dwa Bratry Předky Waſſymiloſti / kteřijž w Létu Páně 1106. hrdinſký ſe zaſtawowali při Knjžeti Břetiſlawowi Pánu ſwém / yakž o tom mluwj Hyſtoryk takto: Ač Czechowé bitwu obdrželi / wſſak gich mnoho zahynulo bránicych Knjžete Břetiſlawa Pána ſwého / mezy nimižto neyčtwžáctněgſſy byli: Alexi Heytman, Ratibor Zeť geho, a Branjk s Bratrem Slawatau.

O Panu Mathyáſſowi Slawatowi w Létu Páně 1180. paměti Koſtelnj wyprawugi genž ſlaul Raddau Knjžete Frydrycha / že geſt přjtomen byl, když ſe Práwa a ſwobody Olomauckému Koſtelu potwrzowali. Nápodobně děge ſe zmjnka o

Panu Sulislawowi Slawatowi w Létu 207. a o giných mnohých z Rodu Panuw z Chlumu a z Kossmberka / kteréž na ten čas, na krátkost wzhlidagic, mlčenjm pominuti musým: *Beatitudinem* Wassimilosti toliko připomenu, w kteréž samau hodnosti procedowati račite, a ne skrz něyake dary slepého sstěsti / kteréž vmi *transmutare incertos honores:* A kdo se na ně spustj / toho častokráte oklamáwa, yakž mluwj *Horatius: Nulli præstat velox Fortuna fidem.* Samá ctnost, kteráž od dáwnjho času w Rodu Wassimilosti byt swůg má, ta nyni při Wassimilosti hospodáři / vkazugic na sobě gisté přjslowi onoho Rzjmana wznesseného / kterýž o ni takto mluwj: *Tanta est vis Virtutis, ut non possit unquam esse vir bonus, non beatus.*

Přjgde mi tehdy wyswetliti *beatitudinem* Wassimilosti z této mjry, yakž prawj *Ecclesiasticus cap. 25. Beatus qui habitat cum Muliere sensata.* Maudrost wsselitá gedné každé Ženy záleži na poslussenstwj sobě předložených / pokud se newdá, Otce a Matky poslauchati má / když se dostane Mužj, wůli wewssem geho plniti gest powinna / nebo

gj to poraučí Stwořitel Nebe y Země, tka: Sub potestate Viri eris, & ipse dominabitur tibi: Pročež y nyni, milostiwý Pane, račtiž gste sobě takowau zahrádku wyhledati/ kteraž yakž gest osazená Sstěpím zdáwna wzáctným/ tak wewssem sobě rowné Owotce wydáwá a při Sponu Božým stále stogi/ aniž se žádným protiwenstwým odtrhnauti nedá, pozorugic na slowa Páně: Beatus qui perseuerauerit usqꝫ in finē.

Nepochybná tehdy wěc gest/ že benedictio Domini při Wassimilosti gest/ když w tom slawném Rodu takowý pořádek, yakýž sobě Pán Nebe y Země oblibuge, gest: Ta zlatá Knížička, kterauž sobě bráti račite z Zahrádky této, wůni swau nezměnj a nepozbude gj/nebo má přjklad před Očima čerstwý, swau neymilegssý Pani Máti, ne w nijžssým Rodu splozenau nad oný Báby a Prabáby po onom slawném a v Czechůw dlauhé paměti hodném Panu Otcy swém. Nebo poněwadž pro krátkost giné Předky připomenuti nemohu/ připomenu aspoň Praděda gegiho, y také Wassimilosti po Pani Mateři/ Wysoce Vrozeného Pána P. Gindřicha z Hradce/ Syna P. Jana z Hradce/ kterýž po giných třech Manželkách neplodných, wzal byl sobě za Manželku, Annu Oswjcenau Kněžnu Minstrberskau, Hynka Knjžete Minstrberského, Syna Krále Girjho Dceru/ kterauž byla porodila Kateřina Kněžna Saská, Dcera Oswjceného Knjže: Wylima Kurffirssta Saského/ kterauž byla porodila Anna Králowna Polská, Dcera Kazymjra Krále Polského/ Krále Wladislawa Vherského a Cżeského, a Zygmunda prwnjho Krále Polského Sestra: Tato Anna Kněžna Minstrberská porodila Pana Adama z Hradce Neywyžssyho Kancléře Králowstwij Cżeského, kterýž

byl po-

byl pogal za Manželku Paní Annu Lwowuu z Rožmitala a z Blatny / Dceru Vrozeného Pána / Pana Zdeňka Lwa z Rožmitala a z Blatny / Purgkrabij Pražſkého, Bratra Králowny Johanny Manželky Giřjho Krále / od kteréž poſſly dwa Synowé, a Dcera Kateřina genž byla dána k Stawu Mānželſkému Panu Diwiſſowi Slawatowi / Panu Dědu Waſſimiloſti wzácné paměti. Pana Zacharyáſſe z Hradce, gediná Dcera pozuſtáwa od něho poſſlá / totiž Wyſoce Vrozená Paní / Paní Kateřina z Hradce, Manželka Wyſoce Vrozeného Pána / Pana Ladiſlawa Berky z Dubé a z Lippé / Neywyžſſyho Komornjka w Margkrabſtwij Morawſkém.

Pan Joáchym z Hradce, Rytjř ſlawného Towaryſſſtwj zlatého Rauna / G. M. C. Radda, a neywyžſſý Kancléř Králowſtwij Cžeſkého / s Paní Annau z Rožmberka zplodil Syna Pana Adama z Hradce na Hradcy, Hluboké, Telčy a Polné G. M. C. Teynau Raddu a Neywyžſſyho Purgkrabij a Kancléře Králowſtwij Cžeſkého / gehožto Dcera Panna Lucya Ottyliá, Paní Manželkau Waſſymiloſti zůſtáwa.

Abych tehdy památku tak chwalitebnému Aktu Manželſkého ſpogenj včinil / tuto Knjžku nomini Waſſimiloſti conſecraui / winſſugic Waſſimiloſtem ſpolečně od Pána Boha dlauhého a ſſtiaſtného panowání / tak aby Waſſimiloſtě / proſpera, æquabilis, perpetuaq; fortuna ſine vlla offeſione, ſlaužila. Datum in Aedibus Generoſi ac Magnifici D. D. Ioannis Zbignei de Hazmburk. 12. Ianuarij

Waſſymiloſti ſwé⁹ miloſtiwé⁹ Pána.

Powolný Služebnjk,

Bartholoměg Paprocký z Glogol

z Paprockéwoly.

Panna

Panna.

Kdo takowý Tytul w prawdě na sobě nese, má poklad nepřeplacený, a to pro takowé přjčiny: Nebo Panenstwj, yakž Cyprián Swatý mluwj, gest Sestra Anďelská / wytězytedlkyně neřádných žádosti / Králowna ctnosti, a wsseho dobrého Wladařka / o kteréž Ambrož S. s pochwalau gegi takto mluwj: O yaká gest Láska k Panenstwj Boha wssemohaucýº, kteréž sobě Krystus Spasytel náš wywolil, aby bylo tělesným Chrámě Božým, w kteréž by tělesně přebýwala plnost Božstwj: Pāna porodila swětu spasenj / Panna porodila žiwot wěčný wsse lidě, kterýž P. Boha znáti

Virginitas thesaurus inpreciabilis est.

Virginitas est Soror Angelorum, Victoria libidinum, Regina Virtutum, possessio omnium honorum: Cyp:

Quanta est Virginitatis gratia quæ meruit â Christo elegi ut esset corporale Dei templum in qua corporaliter habitauit plenitudo diuinitatis, Virgo genuit mũdi salutem, Virgo peperit vitam Vniversorum: Amb: de offic.

chtěgi. A gesstě wjce wzáctnosti gegi wyčitá týž Ambrož Swatý / kdež takto mluwij: Přewegssuge Panenstwj přirozenj Lidské powahu / skrz které Lidé Andělum přirownáni býwagi / wssak wětssý gest wjtězstwj Panenské, nežli Andělské / neb Andělowé krom Těla žiwi gsau / Panenstwj pak w Těle Tryumffuge.

Kdož tehdy může (djí Swatý Ambrož) wětssý ozdobu wymysliti nad pěknost Panenskau / kterauž sobě oblibuge Kral Nebe y Země / kterauž schwaluge Saudce wssecho Swěta / kteráž se odewzdáwa Pánu wssecho Stwořenj, a od kteréhož poswěcená býwá?

Kakého towaryšstwj potřebuge Panenstwj krátce to také oznamuge Ambrož Swatý:

Supergreditur Virginitas conditionem humanam, per quam homines Angelis assimilantur, major tamen est Victoria Virginum quàm Angelorum: Angeli enim sine carne vivunt, Virgines verò in Carne triumphant. Idem de Viduis.

Pulchritudinem quis potest majorem æstimare decore Virginis, quæ amatur à Rege, probatur à Iudice, dedicatur Domino, consecratur Deo. Idem de Virginibns lib: 2.

Comes Virtutis Verecundia.

Neypr-

Neyprwe potřebugeſ ſtu
du, a ten geſt wěc welmi
pěkná, a Láſka welmi přj-
gemná / když netoliko za-
chowán býwá w ſkutcých/
ale y w mluwenj a w my-
ſly / tak aby Panna nic
zbytečného nemluwila,
proto/ aby ſwým obſſýr-
ným mluwenjm něčeho
nenáležitého nepromlu
wila: Nebo prawi/ že w
ſlowich geſt Zrcadlo ged-
noho každeho / a dáwa
přjklad toho na oný Zi-
dowce wzneſſené Zuzan-
ně, takto řkauce: Mlčela
w přjhodě neſſtiaſtné Zu-
zanna, rozumégic ſſkod-
něgſſy býti ztracenj ſtudu,
nežli žiwota čaſného / A
pro zachowáni ſtudu ne-
chtěla brániti zdrawi ſwé
ho/toliko w Srdcy ſwém
k Pánu Bohu mluwila,
kterémuž čiſtotný ſtud wſſe
cko mohl oznámiti, a ona
ſama nechtěla geſt pozdwj

Tacebat in periculis Suſan na, & gravius verecundiæ quam vitæ damnum putabat, nec arbitrabatur periculo pudoris tuendam ſalutem, ſoli Deo loquebatur, cui poterat caſta verecundia eloqui, refugiebat ora intueri Virorum. Ambr: lib: 5. de offic: cap: 18.

 hnauti

hnauti Oči swých k oblyčegi Mužského Pohlawi.
Gest tehdy stud towarys Panenstwj užitečný / nebo Přátelstwjm geho čistota bezpečnegssy gest: Zdaliž to samé zgewnému hřjssnjku nespomohlo, a Pánu Bohu se nezaljbilo, když Oči swých k Nebi pozdwjhnauti nesměl: A proto Pawel Swatý poraučj každému se modliti cum verecundia & sobrietate, to gest, s studem a střjdmostj. Gest stud welmi wzácný v Pána Boha, kterýž náležj zachowáwat času přjslussného, a w mjstě náležitém, zwlásstě pak Pannám y Mládencum: Nebo yako Řzemeslnjk w djlu prospěssnegssym, pilnegssy gt práce / tak také stud w Těle takowým gest neywětssy ozdobau. A protož mluwj Swatý Jeronym:

Czehož

Czehož se koli stydiš mluwiti/ stydˇ se y o tom myslyti: Nebo prawi Ambrož Swatý: Stydiš se ledacos před Człowěkem že naň hledjš, mluwiti: Nestydiš se pak před Bohem Otcem, Synem, y Duchem Swatým! před tau nestjhlau welebnosti, mnohé nečistoty z Vst twých wykrchati. Neb on gistý Bůh náš wssemohaucy, yakž o tõ wyprawuge Augustýn Swatý, wessken oko gest / Poněwadž wssecko widj, wessken Ruka gest / poněwadž wssecko sám sprawuge, wessken Noha gest / poněwadž wssudy gest, plná gsau Země y Nebe wssemohaucnosti geho.

Ačkoli ty geho widěti nemůžeš očima, gedným Srdcem čistým / nemůže geho žádný, yakýby byl wypsati, ani se hc dotknau

Quidquid pudet dicere, pudeat etiam cogitare Hierõ: ad Pomachium.

Hominem uereris præsentem, Dei Patris & Filij & Spiritus Sancti non vereris præsentiam. Ambro:

Deus totus oculus est, quia omnia videt: totus manus, quia omnia operatur, totus pes quia ubiq; est, August.

ti; ani vſlyſſeti rozmlauwáni geho: Když ho neni, dá ſe widěti/ a když geſt přjtomen, nedá ſe widěti Řzehoř Swatý o geho Božſké wſſemohaucnoſti takto mluwij: Neni toho mjſta, kdežby Pán Bůh býti neměl / wſſak od myſſleni Lidi zlých daleko gk/ kdež neni ſkrz láſku, tu geſt ſkrz pomſtu / a ſſudy Pán Bůh býti ráči, a ledwa ho naleznauti můžeme ſtogjcyho za námi / neb před námi náſledugeme, a vchytiti nemužeme. Weliký a ſylný Bůh w ſwé wſſemohaucnoſti / máme ſe nač ohlednauti w naſſem přirozeni ſmrtedlném.

Ale wſſak že ſe mluwij o Panenſtwj, Jeronym S. tak o něm zmjnku činj: To nyni ſamé mluwim / že yako bez ginýck ſkutků ſamé Panenſtwj ſpaſenj nepůſobi/ tak také wſſickni

gini

Deus cùm abſens eſt videtur, & cum præſens eſt nõ videtur.

Deus nuſquam deeſt, & tamen ab iniquorum cogitationibus longè eſt; nec tamẽ ibidẽ nõ eſt, ubi longè eſt, quoniã ubi non eſt per gratiam, adeſt per uindictã. Deus ubiq; præſens eſt, & vix inueniri poteſt, ſtantẽ ſequimur, & apprehendere non poſſumus. Gregorius.

Hoc ſolũ nunc dico, quòd quomodo abſq; cæteris operibus ſola Virginitas non ſaluat, ſic omnia opera abſq; Virginitate, puritate, continentia, caſtitate, imperfecta ſunt. Hier:

gini skutkowé, bez Panenstwj prawého, bez neporussenosti, bezzdrželiwosti a čistoty dokonalý negsau. A protož Panna y Mládenec/ Wdowec y Wdowa / magi býti čistými a stydliwými, ne na oko/ ale w skutcých a dobrém chowání. Magi se Panny a Mládency nábożenstwj zaneprazdňowati w Kostelich/ nawsstěwowati mjsta swatá, w njch se Pánu Bohu modliti, a tím se zmocniti nad Ssatanássem! A kterýmž gesstě p mladá Létha ne tak těžká Wogna s njm nastáwa / w bázni Božj wždycky žiwi býti/ wystřjhagíce se toho nestydatého hřjchu, kterýž přiwozuge ad Idololatriam, to gest, k Modlosluzebnosti, a k odstaupenj od Cýrkwe Swaté: gini wssckni hřjchowé wnitřnj gsau / samá Chljpnost

pnost od Pána Boha na Człowěka dopusstěná gě, a to pro rozmnoženj Swě ta/ kteráž gestliže swé Meze překráči, redundat in Vitium, to gest, w hřjch ska, kuge/ a některým prawem přirozenj vpadá w nečisto tu. Welká tehdy ctnost gest, y welká pilnost, nad tim swjtězyt, s čim se kdo narodi/ w Těle ne tělesně žiwu býti / s sebau westi bog vstawičný, a zawřené ho nepřitele / sesta Očima Argusowých ostřjhati.

Budte tehdy Panno y Mládenče bedliwi/ co ney mjrněgi a neystřidměgi se chowegte, yakž wám naučenj dáwa Jeronym Swatý, když takto mluwjš: Cožkoli činj Seme no swýwolnosti, to za ged a otraweni počiteg / mirné Pokrmuw požiwánj / Břicho wždycky gidla žádostiwé/ býwá to předklá

dano

Grandis igitur Virtutis est & solicitæ diligentiæ, superare quod nata sis, in carne non carnaliter vivere, tecũ pugnare quotidie, & inclusum hostem Argi centum oculis obseruare Hier:

Quicquid Seminariũ Voluptatis facit, uenenum puta, parcus cibus, & Venter semper esuriens, triduanis Ieiunijs semper præfertur. Idem.

dano Postu třetidennjmu/ njrně wždycky žiwu býti náleži, zwlásstě lidem mladým.

Mi y o to pečowati Mládenec a Panna / aby Oči swé čistotně chowali, odwracugic ge od wsselijaké marnosti: Nebo mluwij Rzehoř Swatý: Aby čistá Mysl w čjnech zachowána byla, má každý snjžiti, a odwrátiti Oči swé/ kteréž gsau yako něgaký podnět k hřjchu. Potřeba tehdy mjti pozor na slowa Krysostoma Swatého, kterýž mluwij: Cžistota bez towarysstek a Přitelkyň swých, bez postu a střjdmosti, ryčle vpadá a hyne / a gestliže njmi, yakožto podporami posylněná bude, welmi snadně Koruny wečné sláwy dosáhne. Nebo Isidorus mluwij: Nemůže býti porussená čistota,

B gestliže

Vt munda Mens in operatione servetur â lasciuia Voluptatis, deprimendi sunt Oculi, quasi quidam raptores ad culpam. Greg. Moral: 21.

Castitas sine comitibus, jejunio videlicet & temperantia, cito labascit, quod si his quasi adminiculis roborata fuerit, perfacilè coronabitur. Chriso.

Non potest corrumpi Castitas, nisi prius corruptus

fuerit

gestliže prwe porussená ne-
bude Myssl / poněwadž ne
posskwrněná hřjchem Du
sse Tělo k marnosti nepři-
wozuge.

Což tehdy nad čistotu
může býti ozdobněgssjho,
yakž Rzehoř Swatý mlu
wij/ kteráž z nečistého Se-
mena počatého, Cžlowě-
ka čistého / z Nepřitele ,
domácyho / a z Cžlowěka
Anděla činj: Samá čistota
gest / kteráž w tom smr-
tedlném mjstě y času po-
wahu něyakau nesmrtedl
né slawy vkazuge, a před
stirá/ w kteréž ani se bu-
dau ženiti, ani wdáwati.

Mysl tehdy y Oči čistot
né zachowáwat Pannám
y Mládencum náleži/ Ne
bo Hugo Doktor Pjsma
Swatého mluwij: Oko
stydliwé gest wrátným
Srdce / sedi v wrát a nedo
pausstj přigiti k Srdcy,což
by k sskodě bylo / nic ne

fuerit animus, mūda namq;
a contagione anima, Caro
non peccat. Isidorus.

Castitas, quæ mundum de
immundo conceptum, de
hostedomesticum, hominē
deniq; Angelum facit. So
la est Castitas quæ in hoc
mortalitatis & loco & tem
pore, statum quendam im-
mortalis gloriæ repræsen-
tat, in qua nec nubent, nec
nubentur. Gregor:

Pudicus oculus Ianitor est
cordis sedet ad januam, nec
permittit intrare quod no-
ceat, nihil nunciat nisi quod

zgeẃuge, gednem to coż náleżj / a cożkoli porozumiwá býti neslusſného, odhánj a odstrkuge. Ne stydaté pak Oči, hledagjce cożby se gjm zalsbiti mohlo / na wssecky se strany obracugi, a cożkoli chceš dopausstégi / a gestliże nechceš, ke wssemu zlému popuzugi. A protoż Pjsmo Swaté prawj: Oči gsau neyprwnégssy střeli Cyzoložstwj. Kakbys tehdy zachowati měla Panno tuto čistotu w towaryšstwu Panenstwj twého, dáwa tobě naučenj Cassiodorus, kterýż wyklada ge slowa Mathausse S°. takto mluwij: Sſest gest wěcy, kteréż zachowáwagi čistotu neporussenau / totiż, střjdmost / zaneprázdněnj / nenadherný Oděw / zdrženj Mysli marné / krátke mluwenj s vctiwosti / vwarowánj přjležitosti,

decceat, quicquid indecens nouerit esse excludit & eliminat; Impudicus verò, quærens quod placeat, per omnia discurrit, volentes intrare permittit, & patitur; nolentes verò monet & hortatur, unde dicit Scriptura, Oculi sunt prima tela Adulterij. Hugo.

Sex sunt quæ incorruptā conseruant castitatē, scilicet sobrietas, operatio, asperitas cultus, inhibitio sensuū, raritas sermonis cum honestate, euitatio opportunitatis & personæ & loci & tēporis. Cassiodorus.

Osoby, mjsta, y času.

A protož dáwa naučeni Hugo: Poslaucheg / pros Pána Boha / wystřiheg se od Swěta tohoto/ neb marnost gest: Wystřjheg se hřjchu, nebo zlost gest / měg pozor na Tělo twé, nebo mdlé gest, a yako pára na čas kratky trwagjcy: Pros Pána Boha, neb milosrdný a dobrotiwý gest, a onť tobě pomuže kewssemu.

Attende deprecare, fuge mundum, quia Vanitas est, fuge peccatum, quia iniquitas est, attende Carnem tuam, quia fragilis est, & quasi vapor ad modicum parens, deprecare Deum, quia miserabilis est, & ipse clemens & misericors est, Hugo.

Netrak Panno, radim tobě, čistoty/ a marně swé wzáctnosti nemrheg / poslyš yakau na tebe wzáctnost Bernard Swatý wzkláda, mluwic takto: Rozdjlná gest Panna od Anděla / ale sstěstim, ne ctnosti / gestliže Andělská čistota ssciastněgssy gest, Panenská čistota sylněgssy vznána býwá. W mladosti potřebné gest cwjčenij wté wěcy aby marnost

Differunt quidem inter se, Virgo & Angelus, sed felicitate non Virtute: sed si illius Castitas felicior, hujus tamen fortior cognoscitur. Bernardus.

nepano-

nepanowala w dospělých letech. Býwalo někdy trestánj na to wloženo od Ržjmanů / neb když kdo w tom postjžen byl, musel okolo Oltáře, který tu w Městě byl, běhati / a to což o něm napsáno bylo hlasem čjsti / což nic giného nebylo / než že sobě sám swýma wlastnjma Vsty domlauwal: Nebo swobodnj a Vrozenj, skrz stud a požádanj sláwy, snázegi se přiwesti dopausstěgi k dobrým a k ctnostným mrawům nežli Metlami neb biči, kteréž na wězně a zločince náležegi.

Si quis in peccato inuentus erat, is cogebatur aram quã dam, quæ erat in Vrbe circuire, ac Vituperationem interim in ipsum compositam canere, quod nihil aliud erat, quâm seipsum sua voce objurgare: Ingenui, pudore & laudis amore meliùs ducuntur ad honesta: Virgis autem vel flagris cædi, seruile est.

Studu tehdy Panenko y ty Mládenečku pilně se přidržte / neb nenadarmo mluwj Swatý Ambrož: Wždycky stud v Panny gest následownjkě a Towaryšsem giných ctnostj / ten má býti nerozdjlný, a bez něho Panen-

Vbiq; in Virgine Comes singularum Virtutum est pudor, hic indiuiduus esse debet Virginitatis, sine quo non potest esse Virgi-

ſtwj býti nemůže, prácemi třen býwá / ſmělost ſe zgewuge / ſmich napadá / mjrnost ſe rozwazuge, když wljdnost požádaná býwá.

Dáwa tehdy naučenj Panně Jeronym Swatý / aby na ſe pozor měla, těmito ſlowy: Pozorug Panno, a o to pečug, aby někdy o tobě neřekl Bůh: Dcera Izraelſká vpadla, a neni kdoby gj pozdwjhl / zgewně mluwjm / ačkoli Pán Bůh wſſemohaucy geſt / wſſak Pannu po pádu wyzdwjhnauti nemůže / může dáti odpuſſtěnj hřjchu, ale poſſkwrněnů korunowati nemůže.

Meg proſym tebe pozor na twau wzáctnoſt / ó které mluwjj Swatý Jeronym takto: Dobře ſe Anděl k Panně poſylá / neb wždycky Andělum přjgemné gk Panenſtwj. Giſtě w

Těle

nitas, teritur officijs pudor, audacia emicat, riſus obrepit, modeſtia ſolvitur, dum Vrbanitas affectatur. Ambr:

Caue quæſo ne quando dicat de te Deus, Virgo Iſrael cecidit, & non eſt qui re ſuſcitet eam, euidenter loquor, cum omnia poſsit Deus, ſuſcitare non poteſt Virginem poſt ruinam, valet quidem liberare à pœna, ſed non coronare corruptam. Hier:

Benè Angelus mittitur ad Virginem, quia ſemper eſt Angelis cognata Virginitas, profectò in Carne præ

ter

Těle mjmo žádost tělesnú žiwu býti / gest žiwot weſſi ne Zemſký / ale Nebeſký: A protož w těle doſáhnaut chwáli Andělſké, wětſſý gest zaſlaužený, nežli gi mjti. Nebo býti Andělem, ſſtěſtí to gest / a býti Pannau, to z cenoſti pochàzy / když toho doſahnauti ſnažj ſe z láſky / což Anděl má od přjrozenj. Niemeně to obé / y Pannau býti, y Andělem, dar gest Božj, a auřad ne člowěčí.

Chceſſli tehdy Panno Andělſkau ſláwu mjti, čiň wedle naučenj Ambrože Swatého / zawřij Nádobu twau aby Maſt newytekla / zawřj Panenſtwj ſtuděm mluwenj, a zdrželiwoſti od wychwalowánj, nebo mluwij Ambrož S. nježegi / kdožby neřekl, že žiwot takowý gest z Nebe / kteréhož na Zemi neni ſnadno nalezanauti, gednom

když

ter Carnem vivere, non terrena vita eſt, ſed cœleſtis. Vnde in Carne Angelicam gloriam acquirere, majoris eſt meriti, quam habere. Eſſe enim Angelū felicitatis eſt, eſſe verò Virginem Virtutis, dum obtinere nititur cum gratia, quod Angelus habet ex Natura: utrumq; tamen, & eſſe Virginem & eſſe Angelum, diuini muneris eſt officium non humani. Idem.

Claude uas tuum ne unguentum effluat, claude virginitatem verecundia loquendi & abſtinentia gloriandi. Ambroſ.

Quis neget hanc vitam eſſe de cœlo, quam non facile inuenimus in terris, niſi poſtquā Dominus, in huius corporis membra deſ-

cendit

když Bůh Spasytel náš w žiwot Panenský wstaupiti ráčil.

Ptáti se tuto může Pána / řkauc: yaké gest to Panenstwj kteréž se w mysly zachowati má / na čež yá odpowěd dám slowy Augustýna Swatého, kterýž pýssyc wýklad na Zialm geden Swaté° Dawida / takto mluwy : Co gest Panenstwj w mysly : Dokonalá wýra / dokonalá a stála naděge / vpřjmná láska / těmi třemi wěcmi wysoké Nebe opanowati můžeš, a Swět potupiti.

Blahoslawenégssy wěc gest w Těle následowati Anděli, nežli tělesně rozmnožowat počet smrtedlných / to gest plodnégssy a vrcdnégssy sstěsti, ne břichem se obtýžiti/ale mysly wzhůru růsti, nepopauzeti Srdce k wěcem nekádným / ne wnitřnjmi střewami

cendit. Idem.

Quæ est Virginitas mentis: integra fides, solida Spes, sincera charitas. Aug:

Beatius est in carne vitam imitari Angelorum, quam ex Carne augere numerum mortaliū: hæc est uberior feliciorq; fæcunditas, non ventre grauescere, sed mente grandescere, non lacescere pectore, non visceribus terram, sed orationibus cælum parturire. Idem.

wami Zemi, ale modlitba mi Nebe splóditi neb sobě spůsobiti.

A protož Stwořitel Nebe y Země / porozuměwage Zákon ten býti welmi těžký Pannám y Mládencum/giný nařjditi ráčil, o kterémž Rzehoř Swatý mluwjj w tyto slowa:

Panenstwj gest Hora wysoká / na kterauž Anděl wstupowati napomjná / ale kdo na sobě vznáwa že na nj wstaupiti nemůže, nechť zustane na Segoru, to gest, w Stawu Swatého Manželstwj: Nebo lépegi gest vžjwati mjrného dobrého, nežli padat po Skalách neřádné chlipnosti.

A tak Panny y Mládency gestliže nemužete w Panenstwj setrwati/ vdegte se na tu Horu Segor, když čistotné Panenstwj

Virginitas altus mons est, ad quam Angelus hortatur, sed qui videt se non posse ascendere, maneat in Segor idest, in legitimo Matrimonio, quia melius est mediocri bono uti, quàm per abrupta libidinum præcipitari. Greg.

ne na samém Wěncy zale
ži / ale wětssy potřebuge ozdoby, a snad takowé, o kteréž Augustyn Swatý mluwj, řkauce: Což (přý) spomuože neposskwrněné Tělo / když Mysl porussená gest / lepssy gest pokorné Manželstwj nežli twé pyssné Panenstwj.

Drž se tehdy Panno naučenj Doktorů Swatých, a obzwlásstně onoho zprawcy Owčince Božjho Swatého Rzehoře / gehožto naučenj wegsse doloženo gest.

Netrap tak daremně Těla swého, když tobě w tom něco giného překážku činj, a Mysl twá k ginému tebe stawu potahuge / nebo mluwij Isidorus, Panna tělem a ne mysly žádné záplaty mjti nemůže z přjpowědi Božské.

Snad řekneš mi Panno / gi-

Quid prodest integra Caro, mente corrupta? melius est humile coniugiū, quàm superba virginitas: August super Psalmum 29.

Virgo Carne&non mente, nullum præmium habet in repromisione. Isidorus de Summo bono lib: 2.

no/giſtě ya o ničemž zlym nemyſlym. Ale yá tobě newěřim/nebo patřje na twé wymyſſlené diwnými ſpůſoby ſtrogeni/ ginack o tobě ſmegſſleti nemohu než že nětco takowého myſlyš/ ginau tě býti vkazugi ſkutkowé kteréž předſtirá Ecclesiasticus w Rozdjlu, dewatenáctem, takto mluwic: Oděw Těla, a ſmjch Zubuw, a kroky člowěka / vkazugi co w něm leži.

Amictus Corporis, risus dentium, & incessus hominis, enunciat de homine. Eccl: cap. 19.

Abys tehdy wěděla yak gſy mjla Pánu Bohu w tom nádhernym Oděwu/ poſlyš co wýž Mudřec mluwij w Rozdijlu dewátem/ řkauce: Odwrak Oči twé od Zeny ozdobné, a newzhlideg na kráſu cyzy/a dobře prawi cyzy/neb ſe tak ſtrogi, tak ſſiffluge, tak ſſlechti, že to což Pán Bůh včiniti ráčil, těmi diwnými připrawami zmkniti

Auerte faciem tuam à Muliere compta, & ne circumspicias personam alienam. Eccl: cap. 9.

chce a vsyluge.

Nepomni žádná na nau-čeni Augustýna Swaté-ho/kterýž mluwij: Sšle-chtiti se ličidlem, aby twář byla čerwenegšsy neb bě-legšsy, neb stydliwegšsy/ cyzoložný to podwod gt. Nepochybugi také, žeby y Manželé tomu neradi by-li/aby tak měli býti sštra-báni a podwedenij pro kte-réž samé dopausštij se Že-nám sšlechtiti a sšperkowati/ ne wedle poručenj, než toliko wedle dowole-nj / nebo prawý Oděw a strogenj Žen Křestianských neni žádná ozdoba ffaleš-ná / nebo ne ze Zlata ani z sšatstwa /, ale z samých dobrých mrawuw dobrá powaha pochazy.

A protož poslyš Panno co mluwij Ambrož Swa-tý o twém tom wymysšle-ném a nádherném Odě-wu a strogenj předíwném:

Fucare figmentis quo vel rubi cundior, vel candidior, vel verecundior appareat, adulterina fallacia est, quia non dubito etiam ipsos Maritos se nolle decipi, quibus solis permittendæ sunt fæminæ ornari, secundùm veniam, non secundùm imperium: Nam verus ornatus maximè Christianorum & Christianarũ, nõ tantùm nõ est ullus fucus mendax, verùm nec auri quidẽ, vestisq́ pompa, sed soli mores boni: August:

Hrdlo

Hrdlo sy zlatým Rzetězem neb Halspantem obtočila / na Nohy a Ruce Armpanty sy wložila. Neni v tebé žádný rozdíl / zdali Zlatem či Železem Tělo twé swázano gest / Hrdlo se obtjžuge / Nohy pro welikau tjž ledwa kráčeti mohau / nic to neważno ani platno gest / že to drahé gest.

A protož wy Panny bjdněgssy gste nad Zlo děge a lotry / kteřjž zgewně na Smrt odsauzenj gsau, oni rádiby byli swobodnj a sprosstěnj od takowých Rzetězuw / wy pak sami se njmi dobrowolně wážete a obtěžugete. A protož Žena gednakaždá tak přistrogená gest domem wssech Diáblůw pekelných. Hrozná gsau ta slowa Panno tohoto Muže Swatého / po něm

Collum Cathena constringit, pedes compedes includunt, nihil refert an corpus auro ligetur an ferro, si ceruix premitur, si grauatur incessus, nihil pretium iuuat, nisi quod vos mulieres miserabiliores, quàm qui publico jure damnantur: illi optant uiuos ligari, mulier sic ornata, omnium Domus est Dæmonum Infernalium, Ambr: de Virginitate.

Bernard Swatý prawj: Marné a ničemné Srdce, marnosti znamenjm gest / a měkké neb hedbáwné oděwy, Mysl wnitřnj měkau vkazugj: Neb neozdobowaloby se s takowau pilnosti Tělo / kdyby prwe Dusse nebyla zbawená wssy Ozdoby swateych ctnosti. Odporugj tomu některj, a tak o tom smegsslegj / žeby nákladnj a nádhernj Oděwowé nebyli s hřjchem, když gich lidé vžjwagj: Na čež gim Swatý Řehoř takowau dáwá odpowěd / řka: Kdyby to hřjch nebyl, ni kdyby Slowo Božj tak dostatečně toho newyklá dalo, že Boháč kterýž w pekle hořel, drahým Oděwem totižto Ssarlatě a Kmentem se přiodjwal, a protož bez hřjchu to nikterak nebyti nemůže. Nebo že lidé pro samau mar

nau

Vanum cor vanitatis notũ ingerit corpori, & exterior superfluitas, interioris vanitatis indicium est; mollia indumenta, animi mollitiẽ indicant; non tantum curaretur corporis cultus, nisi prius neglecta fuisset mens inculta Virtutibus. Bernardus in Apol:

Sunt nonnulli qui cultum subtiliũ pretiosarumq; vestium non putant esse peccatum, quod videlicet si culpa non esset, nequaquam sermo Dei tam vigilanter exprimeret, quod dives qui torquebatur apud Inferos, byſso & purpura indutus fuisset. Greg. in Homil: Quod pro sola inani gloria, vestimentum pretiosius quęritur, res ipsa testatur,

quia

nau swětskau chwálu, dra hého oděwu wyhledáwa gi, samá wěc to patrně vkazuge / poněwadž žádný w drahém Oděwu býti nechce tu kdežby od žádného widjn nebyl / a protož to gest žádost marné chwáli / a ta žádost marnosti gest hřjch.

Potom pak když ljčidli k tomu sobě napomáhagi, aby tím pěknegssy a krásnegssy býti se zdáli / tím wjce Pána Boha k hněwu popauzegi, yakž o tom Cyprýán S. swědčij, řka: Netoliko Panny a Wdowy / ale y Paní napomenúti potřeba gest, aby včinek Božij a djlo swatých Ruk geho njyakž nefalssowali, přidáwagic yakékoli barwy / njmižby wrasky přirozené oprawowali / neb tím zagisté spůsobem na Pána Boha rukami swými sáhagi /

když

quia nemo vult ibi pretiosis vestibus indui, ubi ab alijs non possit videri.

Non Virgines tantùm aut viduas, sed & nuptas, puta & omnes fœminas admonendas, quod opus Dei & facturam eius, & plasma, nullo modo adulterare debeant, adhibito flauo colore, vel nigro puluere, vel rubore, aut quomodolibet lineamenta natiua corrumpente medicamine.

Et subdit; Manus Deo inferunt, quando illud quod ille formauit reformare con

tendunt

aby ta ffalessná Barwa měla býti přirownána k přirozené barwě: Owssě když se lyčis coz toho máš giného, gediné nesnesytedlný smrad z Vst pochá zegjcy. A protož mluwj Psal: 38. nic neni než mar nost wsseliký Cžlowěk žiwý. Neb co může býti marněgssyho yako Wlasy hladiti / rozdělowati Paut, pokropowat Twář, wytahowat Obočí, poně wadž marná gest pěknost, a krása marná chwála. Każdé Tělo Trawa gt, a wsselická sláwa geho kwět polni.

A protož Seneka mlu wij: Na wssecky takowé marnosti zapomeneš, gestli že malicko trochu wěc tu v sebe vwážiš: Koně když kdo kupuge rozkáže z něho deky snjti, y sam ge také snimáš těm kterýmž by ho prodáwal / proto,

aby

comparabilis sit natiuo, quin imo cum facies adulterino colore fucatur, os abominabili fætore corrumpitur, Vniuersa vanitas omnis homo viuens. Isaias. quid enim vanius, quam crines pectere, planare cæsariem, tingere genas, ungere faciem, producere Supercilia, cùm vana sit gloria & vana pulchritudo; Omnis Caro fænum, & omnis gloria eius, tanquā flos agri. Idem.

Vanitatem omnium istarū pulchritudinum contemnes, si expoliaueris. Equū empturus, solui jubes stratum, detrahis uestimenta venalibus, ne qua vitia Corporis lateant, ornamenta ipsa ementibus suspecta sunt, si crus siue brachium aspice

res li-

aby ſobě Kupec naň po-
hljdl / že na něm neni žád-
né wády a žádného nedo
ſtatku. Stroge tolikéž
kupugjcym w podezřenj
gſau / ſpatřiſſli který Aud
zawázaný, odwázati gey
poručiš a wida Ženu neb
Pannu pěkně přiſtroge-
nau, mnoho gj ſobě wá-
žiš : geſtliže gi chceš ſſa-
cowati a gj dobře ſeznati /
ſlož z nj ty ozdoby, a po-
znáš yak mnoho nelibých
Audůw y giného mnoho
zlého pod tim ſe tagi a kry
ge. Pokorau tehdy Pan-
ny pokorau a poſluſſen-
ſtwjm Rodičůw ſwých ſe
ozdobugte / ne Rjetězmi,
ne Halſpanty, ne Armpā-
ty, ne Obogky těmi ſſyro-
kými, z njchžto wyhlidáte
yako Wlcy z Leſa, a neb
diwocy Mezkowé z Títin /
pokorau ſe Panno Pánu
Bohu zaljbiš, a on twé
neduhy neb nedoſtatky ge-

res ligatum, nudari jubes
& ipſum corpus oſtendi;
Mulierem inuolutam æſti-
mas, ſi vis illam æſtimare,
totamq; ſcire, qualis ſit,
faſciam ſolue multum mali
ſub illa latet. Seneca.

stlize yaké, buď z přirozenj, neb z přjpadnosti na sobě máš / zakrýge, a včini tebe welmi milau Manželi twému, kteréhož z milosti geho dostaneš. Ale že swými rozumy ozdobiti se chcete / Pána Boha sobě ku pomocy neběřete, mnoho wás gest od něho y od Lidi zawržených / tak že wás nedbagi, a to pro wassy peychu, vrputnost, a swýwolnost, a zbytečné a nádherné oděwy. A protož na sebe samý pozor měgte, a w nauzy Swět nepřiwozugte.

Takowé pak sſtatstwo k sſkodě neni, yakého vžiwala Ester wedle Stawu swého / yakž o tom napsáno w Rozdjlu čtrnáctem: Oswědčila to sobě před Bohem / že to činila, ne pro marnau chwálu / ale pro vctiwost gi přináležegjcy.

Wyta

Wy tate Mladency a Wdowcy / poslysste ya- kú wám raddu a naučenj dáwa Tullius, kdež mluwij takto: W strogeni ssa- tuw to zachowat náleži / aby se warowal wsselike takowe ozdoby, kteráž na Osobu twau neslussy.
Dáwa tehdy raddu, že se wystřijhati máš nečistoty ne kterážby přiliš ssercdná a neb welmi nákladná by- la / ale ta kterážby tebe z lenosti a nedbánliwosti stij- hala / nemáš se Ženám při rownáwati strogenjm wo bogkuw a gegich ssperko- wanjm. Nebo mluwij Seneka: Mladenče / gestli že se ozdobami Ženskými a oděwy krasslis, křiwdu včiniti mjmš. O Mas- sopustnicy kteřijž se w to dáwate / ssetřte se ssetřte.
Kdo se stydi za Wozegček nepěkně vdělaný / drahým bude se chlubiti / bude se

In cultu obseruandum est, quod à forma removeatur omni Viro non dignus ornatus. Tullius.
Adhibenda autem est immunditia non odiosa, neque exquisita nimis, tantùm quæ fugiat agrestem & inhumanam negligentiam.

Adolescens, si fœmineis ornamentis te ornaueris injuriam cogitas. Seneca.

Qui sordido vehiculo erubescit, prætioso gloriabitur, quid ad rem pertinent mu-

po Ryntu progjždeti s Koňmi vſſlechtilými a ſpanile kracegjcými. Ale což nu ſpomahagi pěkni Koňowé, a gich hogné wypaſeni/ což y Wozowé nákladně a Miſtrowſký připraweni / co ſtroge / a putli pozlacené/co Rzetězowé po Prſych rozwěſſenj, to wſſe ani Pána ani Koně lepſſym nevčinj.

A to vkazuge Tullius, řka: Tak nemjrně ſláwy wyhledawame, že dobrými wjce wjdini nežli býti chceme, a wjce zlými býti nežli wjdini žádame.

Nečiň ſe žádný tim čim negſy/ gſyli Stawu Panſkého, newypineg ſe nad Staw twůg / gſyli Stawu Rytjřſkého/ hleď ſwého powolánj/gſyli Kupec neb Rzemeſlnjk/ pamatug na prácy twau a nebezpečenſtwj, kteréž mjwáš při doſtáwanj kaupi,

Mulæ ſaginatæ, quid iſta vehicula cælata, quid phaleræ deauratæ, quid monilia demiſſa pectoribus: iſta nec Dominum poſſunt facere meliorem nec mulam. Seneca.

Gloriam adeo immoderato affectu quærimus, quòd boni videri magis quàm eſſe, mali autem eſſe, quam videri, volumus. Tullius.

gſyli

Wlasuw rozčesáwati / Twář swau dolu spustiwsse / tak choditi má, aby na se nepřiwedla některého lásky, neb gestliže sama nezahýne / potřeba gt aby také ginému přjčinau zahynuti nebyla.

Třetj napomenuti má od téhož Augustýna Swatého Panna Pánu Bohu odewzdána/aby se zdržowala od mluweni nestydatého, a pokogně w mlčeni žiwot swůg tráwila, a tim se ozdobowati má. Nebo prawi týž Augustýn Swatý/ že dotčená Panna nemůže býti čistotnau, kteráž gest klewetná, a mnoho sstěbetná, neb zbytečně nepokogná, wssetečná, neuctiwá, a k smilstwu ponukagicy: Takowú giště Marusskau gmenowati slussy.

Ty pak Panno máš giž na Swět zapomenauti /

ram cum vultu demisso procedat, ne in se viles inducat amores, & si non pereat, alijs perditionis causa existat. Idem.

Dominica Virgo ab omni inuerecundo sermone vel risu debet se penitus abstinere, & cum silentio & disciplina omnem vitam suā ornare. Idem.

Casta judicari non potest, sermone garrula, aut loquacitate verbosa, vel curiositate superflua, imo prostituta & ad luxuriam magis accendens.

Dominica Virgo nec Sermonis jactantia, nec diui-

sse kap: 2. na oné Anně Dceři Fanuélowě která do Osmdesátj 4. Let z Kostela newycházela / vstawičně Posty a Modlitbami Bohu slaužila.

Tak y ty Pani Wdowo hleď se chowati / ona gisstě nesedala mezy Fregiřmi do libosti gich / negezdila w Lektyce ssestmi Koňmi, pěssky to wsse wykonáwala / newlekl se za nj Ocas na Loket neb na dwa / nekráčeli před nj Dwořané, nessel za nj Frůcymer ssperkowaný / sama druhá tomu wssemu zadost včinila / yakož pak y mnoho gineych takowých bylo po wssem Křestianstwu. Anežka Manželka Cýsaře Gindřicha třetjho, též Wdowě Swaté nápodobná byla.

Elburga Dcera Edwarda starssý° Krále Englického / opustiwsse Králowstwj

usque ad Annos 84. quæ non discedebat de templo jejuniis & obsecrationibus seruiens nocte & die.

Agnes Vxor Henrici tertij Imperatoris, omnibus & diuitijs & honoribus se abdicauit, ut Religioni daret operam.

Elburga filia Eduardi Senioris Regis Angliæ relicta iti

lowstwij Otcowské / w Klássteře wěk swůg tráwila.

Placydya Panna Walentinyána Cýsaře Dcera, o ničemž ginému nepřemeg sſſela gediné o spasenj Duſſe swé. Mnoho nápodobných mohlbych tobě tuto wyčjsti / ale pro krátkost času, o tõ na ten čas ſſyroce mluwiti nechcy.

Apoſſtol Páně pjſſyc k Týtowi mluwij: Která prawá Wdowa gest a osamělá / ať má naděgi w Bohu, a gest pilná proseb a Modliteb we dne y w nocy. Neb která w rozkoſſy gest / ta žiwa gsaucy, mrtwá gest. To k mladým Wdowám mluwij kteréžby se geſſtě wdáti mohli / k starým pak Babám kterýmž se wdáwati giž nepřjsluſſy / poraučí týž Apoſſtol, aby w takowém Oděwu chodili kte-

itidem paterna domo, claustrum ingreſſa eſt, in quo ad mortem durauit ſanctiſſimè.

Placidia Virgo, Valentiniani Imperatoris & Eudoſiæ filia, repudiatis opibus, nulli rei, præterquam ſaluti inhiabat.

Quæ verè Vidua eſt, & deſolata, ſperet in Deum, & inſtet obſecrationibus, & orationibus die ac nocte: Nam quæ in delitijs eſt, viuens mortua eſt. 1. Tit. cap. 5.

Anus, ſimiliter in habitu ſint modeſtæ qui Religionẽ deceat, non multo Vino

rýž gestvctiwý / neb takowý bohabogné Ženě náleži, nemyslyce giž na Fregiře, aniž s njmi posedagjce, aniž se wdáwagjce: neb takowá ač Muže má / Cyzoložnice gest.

servientes, ut honesta deceant. Tit. cap. 2.

Dyonysius onen Syrakuzanský Král, Matce swé když se wdáti chtěla, gsauc giž stará, řekl: O Matko / práwa wssecky zrussyti se mohau / ale práwo přirozenj nasseho zrussyti se nemůže / dáwage znáti / že to bylo proti přirozenj, že Bába, kteráž giž plodu mjti nemohla, wdáwati se chtěla. Protož gi porauči Apostol Páně / aby w Oděwu takowém chodila, kterýžby k nábožen stwi, ne k ffregi přjslussel. Toho Babky neposlauchagi / táhnau a roztahugi zwrasstalau Kůži / žeby gi odtáhnauti mohli, gednom aby se zdáli býti mla-

Dionisius Matri suæ præter ætatem nubere cupienti, Ciuilia, inquit, o Mater, jura uiolari possunt, naturæ jus nequaquam.

dé a

dé, a aby se wdáti mohli.

Pawel Swatý pissyc k Tymotheowi w rozdijlu pátem mluwij: Mčg Wdowy w poctiwosti které3 gsau prawé Wdowy. Co k temu řeknete Wdowy? gsteli Wdowy prawé? Wjm že odpowite: Gsme: Poslyssteж co mluwij Augustýn Swatý.

Co spomáha zdrželiw ost gestliže nad tebau panuge peycha. Kdož w Stawu Ženském pyssnégssy tcho wěku nad wás Wdowy? Nenagde se mezy wámi Judyt / kteráž toliko ctnosti a ne odě wem drahým se ozdobowala.

Nenalezne se takowá Rhodogune, gěž byla Dcera Krále oncho Darywsa / kteréž když Chuwa raddu dáwala / aby se po druhé wdáwala, hned na Smrt gegi nakikala.

Nyni pak těchto časů

gestli

Honora Viduas, quæ veræ viduæ sunt &c. 1. Timot. cap. 5.

Quid prodest continentia si dominatur Superbia. August.

Iudith virtutibus non vestibus ornari studuit. Iudith cap. 8.

gkliktera wzneſſena Wdowa mezy ginym Fraucymerem/ vkazuge ſe mezy njmi yako Paw mezy Slepicemi/ na wyžſſy miſto ſe poſazuge, a ſſreg jřum pilně ſobě na ſlužbu hleděti poraučj: Ptá ſe tě Wdowo Jeronym Swatý, co činiti máš mezy lidmi, a mezy tak welikým počtem ozdobně wyſſlechtilých Dwořanů: to giſtě zachowati máš, co on dokládá: Warug ſe wſſelikého podezřenj / y toho což ſe koli o tobě důwodně myſliti může/ máš weſſkeren prwnj ſkud, kterýžs na ſobě w Panenſtwj měla wzýti, a ne tak ſe rozumem twým zprawowat, yak ſe tobě widi a zdá: Geſtliže ti Rodičowé zemřeli, ginym ſe w ochranu odewzdeg/ nemáš mluwiti / wezmu ſobě giného který mi ſe zaljbi. Poſlyš coť

mlu-

Quid facit hæc Vidua inter familiæ multitudinem inter miniſtrorũ greges 2c. Hieron :

Caueto omnes ſuſpiciones, & quidquid de te probabiliter fingi poteſt. Idē.

Nòn tibi conuenit manere inter lætos vidua mæſta in Veſte nigra. Fran: Petrar:

mluwij Jeronym Swatý. Nechť newj Wdowa zdali gi swobodno gest po druhé se wdáti / ale nýni těchto časů hlaupi Otcowé a Matky, y Diwčičkám to na wůli dáwagi / a yaká potom tolikéž láska mezy takoweymi Manželi se nacházy / o tō na ten čas neni potřeba mluwiti.

Nesciat Vidua bigamiam.

Od Počátku Swěta zlost a chytrost w pohlawi wassem místo měla, yakž nám Valerius o tom mluwij / řka: Jupiter Král Zemský, kteréhož gmenowali y Králē Nebeským / pro vsslechtilost y rozum newyprawitedlný, yako Wůl chodil za Europau Pannau řičic. Znameney přjteli / hle kterého ctnost a hodnost weliká do Nebe podnesla / toho Žena k žiwočichu připodobnila: Y tebe může Že-

Iuppiter Rex terrenus, qui etiam dictus est cælorum Rex, præ singulari strenuitate corporis & incomparabili mentis elegantia, post Europam mugire coactus est. Amice, ecce quem bonitas super cælos extulit, fæmina brutis comparauit, poterit & te fæmina cogere ad mugitum, si

na Wolem včiniti/ y k řij-
čemi přiwesti, gestliže se
gi sylnēgssym nad Jupite-
ra neposstawiš.

Wssickni téměř w tom-
to wěku Jupiterowé gsau,
nebo Ženám takowau
swau wůli dáwagi, že o-
ny mužmi wládnau/ a ne
Můži njmi/ musegi tak
řwát yako Wolowé, že
tak s njmi zacházegi ty Eu
ropy/ musyš tak wěřit yak
Žena poruči/ musyš se tak
strogit y s Czeládkau yak
ona rozkáže, a to proto /
že tě ona sobě wzala/ a ne
ty gj. A protož se wystřj-
hegte takowých wladař-
kyň, a přjdržte se těch kte-
réž wypisuge Swatý Je-
ronym/ yakž položeno na
straně w Latinskem Ja-
zyku, což na Czesko přelo-
žiti pro ně pominu, aby
snad sobě na to sfortelů ne
wýhledáwali/ ty kteréžto
w sobě z přjrozenj a z do-

bréḣo

non es major Ioue. Valerius.

Mulieri parere, extremum dedecus est viro. Democritus.

Illa sit pulchra, illa sit amabilis, illa habenda inter socias, quæ nescit se pulchrā esse, quæ negligit formæ bonum, & procedens ad publicum, non pectus &

colla

brého wychowani nemagi/ poněwadž neni na Swětě žádného stwořenj kteréžby lépegi a rychlegi chytrostj oklamati wmělo, yako Ženské Pohlawi/ o kterémž když chtěl geden Mudřec cos napsati/ chodil od Města do Města, od Wsy do Wsy, diwagjce se a diwjce chytrostě gegich. Nahodau treffil na Diwčičku w sedmi Letech kteráž z gedné Wsy do druhé Oheň w Ruce nesla, nasypawsse na Dlaň Popele, na kterýž wložila Vhel žiwý, a druhau Rukau zakryla. Vzřew Mudřec an Giskry prssy skrz Prsty/ počkeg diij/ ať spatřjm co neseš/ a znamenaw takowú gegi maudrost/ wzkřjkl a hodil Papjr y Kalamář na Zejm, řka: Když ty tak malá tak maudrá gsy, yá nechcy o giných dále psáti. A protož radjmk

 wyskřj

colla denudat, nec pallio denudato ceruices aperit sed quæ cælat faciem, & vix uno oculo, qui viæ nuncius est, patente ingreditur.

wystřjhegi se gedenkaždý chytré Ženy a maudré / dosti maudrá gest kteráž se na opak neobuge.

O weliká zlost Ženská / kdo o nj mluwiti neb psáti dokonále bude mocy? Krysostom Swatý w Kázani swém / kteréž na den Swatého Jana Stětí napsal / mluwij takto: Kdož může wyslowiti zlé Ženy zlost a vkrutnost: Ká tak smegssl ym že neni na tom Swětě žádného žiwočicha / kterýžby Ženě přirownán býti nohl. Co mezy Zwijřaty čtwernohými nad Lwa vkrutněgssyho? wssak vkrutněgssy gest Žena: Co mezy Hady nad Draka hrozněgssyho? wssak y ten Ženě zlé přirownati se nemůže / neb Lew y Drak mýně zlý gsau nežli Žena. Danyele Proroka Lwowé w Jámě se sstyětili. Nábotha pak

sprawe-

Quid enim quis dicat aut quomodo enarret, mulierem illam crudelem malitiosam. Ego quidem æstimo nullam esse in hoc mundo bestiam comparabilem mulieri malæ; quid inter quadrupedia animalia sæuius Leone? sed nihil hac ferocius. Quid in Serpentibus Dracone acrius? nec hic quidē cū Muliere malâ conferri potest. Nam Leo & Draco in malo inferiores sunt. Danielem Leones in lacu veriti sunt: Iustum veró illum Naboth, Iezabel

interfe-

ſprawedliwého Gezabel zamcrdowala: Welryb Jonáſſe w Běiſſe zachowal, a Dalida Samſona chytrosti oklamala a Pohanum w Ruce oddala: Jana Křtitele když na Pauſſti byl/báli ſe Dracy, Bazaliſſkowé a giní vkrutní Zemeplazowé/Herodyáda pak gemu Hlawu y Ziwot odňala, a tak wzáctného Muže bezhrdlí za náhradu pro ſwůg Taneček wzala. O neywětſſy zlé, a přeoſtrá ſtřela Diáblowa Žena zlá.

Týž Krýſoſtom Swatý o těch Zenách zmjnku činic dále takto mluwij: Skrz Ženᵘ Adā při Počátku ſwěta w Rágı vpadl/Žena ho z toho rozkoſſného bydla wyhnala ſkrz Ženu oně pokorný Dawid Rytjře ſwého Liſt napiſſyc/zamordowat Nepřátelum nenáleži tě rozkazal. Žena neymaw-

interfecit: Cætus Ionam in Ventre cuſtodit, Dalida Samſon circumuentum ille cebris, raſo etiam capite deformatum, alienigenis tradidit: Ioannem Baptiſtam in deſerto viuentem Dracones & aſpides cornutæ ſubdita feritate timuerunt, Herodias veró caput illi abſcidit, & tanti viri mortem in pretium ſaltationis accepit O malum ſummū, & acutiſſimum telum Diaboli Mulier mala. Ioan: Chryſoſt:

Per Mulierem Adam ab initio in Paradiſo cecidit, Mulier ipſum exterminavit: per Mulierem mitiſsimus ille Dauid ſui militis Vriæ epiſtola dolo occidēdum hoſtibus præſentauit. Mulier ſapientiſsimum Salomonem in præuaricationis ſacrilegium præcipitauit: Mulier caſtiſsimum Io

božných. A aby pro zlé dobré haněné nebyli / Pán Bůh w to wkročiti račil, že když Žena nás k pádu přiwedla / Panna nás zase naprawila, yakž o tō Rabanus, Doktor Pjsma S°. mluwij / řka: Kakož skrz Ženu náš auhlawnj a starodáwný nepřjtel, prwnj náſſe Rodiče podwedl: tak také skrz Ženſké Pohlawij žiwot wěčný Pán Bůh nám nawrátiti račil.

Sicut per fœminam hostis antiquus primos parentes seduxit; ita per fœminam Vitam nobis Deus æternã restituit. Rabanus.

Přálbych gjm toho tehdy aby se tomu s pilnosti naučili, neyprwe Rodičůw swých poslauchati, a potō Manželuw swých / neb tudy každá maudrú slauti bude, y ono gméno obdrží / kteréž Eccles: w rozdjlu 26. předstjrá. Kako slunce wzcházege Swětu na wýsostech Božjch / tak Ženy dobré krása gest k ozdobě Domu gegiho. Poko ře z mladosti se naučiti má,

Sicut Sol oriens in Mundo altissimi Dei, sic Mulier prudens in ornamentum Domus suæ. Eccl: 26. cap:

a oborži gméno ono o němž mluwij týž Eccles: Milost nad milost / gestiť Žena swatá a stydliwá.

Naposledy zachowáwati má čistotu a wjru Manželi swému, a tak při podobněná bude Městu pěkně wystawenému / a snad y wzáctněgssý gméno dosáhne. Zawjragic tehdy řeč swau, připomenu krátce poslussenstwj každé poctiwé Ženy / kteréž když zachowáwati bude / lásky od Manžela a od Pána Boha na wssem požehnáni dostane. Nebo nenadarmo napsáno gest od Apossstola Páně k Effezským w rozdjlu pátem. Jako Cýrkew poddaná gest Krystu Pánu: tak Manželky poddané buďte Mãželum wassým.

Ale že se tuto řeč o Panně začala, Pannám také Panen oněch starodáwných

Gratia super gratiam Mulier sancta & pudorata. Idem ibidem.

Aedificatio Ciuitatis, confirmabit nomen & super hanc Mulier immaculata comparabitur. Eccl: cap: 40.

Sicut Ecclesia subiecta est Christo, ita mulieres viris suis in omnibus subiectæ sint. ad Ephes: cap. 5.

ných stalost a mysli vdatnost krátce připomenu.

Saldraka diwčička z Rodu prostého a chudého/ ale krásau od Pána Boha obdařená / ani hognými dary, ani připowědmi od Cýsaře Ottona se namluwiti k tomu nedala / aby mu corporis sui copiam včiniti měla.

Fara Panenka w Frankreychu Rodu wzáctného za panowánj Heraklia / když Otec gegi Ageryk y Matka Leodegunda gi wdáti chtěli bezděčně/ plakala tak těžce/ až se gj Oči Krwi zalili, až potom njmi hleděti nemohla/ a tak Panenstwj swé do smrti zachowala.

Syryta Syralda Krále Dunského Dcera takowé byla stydliwosti, že když od mnohých k Stawu Manželskému požádaná byla / na žádného Oči swých ne-

podnesla

podnesla: Neprawila/ toho sobě wezmu/ onoho nechcy.

Eugenia Panenka Filipa Radnjho Pana Alexandrynského, když se obáwala nasýli od Cýsaře Commoda, wezmance na se Mužský Oděw/ ssla do Krage neznámeho, zanechawssy Otce y Matku, a tak čistotu zachowala.

Focias w Jonygi Panna Rodičaw wzáctných s ginými Pannami pozwána k Wečeři k Cyrusowi/ když srozuměla že se Cyrus Král k něčemu ginému strogil, postawila se za Ložem/ ani Králi, ani žádnému giného k sobě přistaupiti nedala/ řkauce: Bude plakati ten, kterýžby se mne dotknauti chtěl. Což poznáwage Král, pochwálil gj/ a s poctiwosti domu doprowoditi rozkázal

Takť ctnost wssudy mi-

 sto má

Sine libidine non est concubitus

ſto má, kdo ſe gj gednom přjdržeti chce/ onak ho neopuſti, a k ſláwě dobré při wede/ ale nyni wjce lidem libido a Voluptas ſſmakuge: De libidine mluwij Auguſtýn Swatý yakž napſáno na ſtraně/ale potřeba gj vžiwati s pozorem yak S. Jeronym mluwij: Nebo ne požiwáni takowých wěcy, bez kterých Swět býti nemůže / ale chljpnoſt ta hřijch půſobj: Potřeba tehdy pamatowati na ono naučeni Pawla Swatého, aby totiž Lože ſwé čiſtotné a nepoſſkwrněné zachowali. Voluptas neb rozkoš, co geſt: Jſidorus krátce wyprawuge těmito ſlowy: Rozkoš geſt s yakauſ krátkau libosti k nenáležitým ſkutkum myſly mrzuté náklonnoſt. Aprotož takowé rozkoſſe wyſtřjhati ſe náleži, a tam ſe nezaſtawowat, kdežby byla přjčyna

kuj

concubitus parentum & ob hoc ex eorum carne naſcentium non poteſt eſſe ſine peccato conceptus. Auguſt.

Non uſus rerum, ſed libido utentis in culpa eſt. Hieron.

Torus pudicus eſt immaculatus.

Voluptas eſt cum quadam lubrica ſuauitate illicita ſordidæ mentis inclinatio. Iſidorus.

k nj se nakloniti, neb kdo ne patři na Fraucymer ten se neobirá s rozkossy Fraucymerskými / tak také Fraucymer mezy Mužským Pohlawj. Kdo na cyzy Penize nepatři, nepožáda gich / wždy slussy odwracowat oblјčeg od marnosti. Wždycky roskoš, mluwij Swatý Jeronym, hladowitá gest / a yak se wykoná / nenasyti se, a protož abstinentia potřebná gest ke wssemu, tak yak zanechal přjklad w takowých Sprawach Demosthenes Muž wznessený / když byl w Korynta, oznámeno mu bylo o gedné pěkné Kuběně, genž slaula Lais. On gsa bohatým a mage Peněz z summu nemalau, proto tam přigel, aby s nj něgaké roskosse vžiti mohl / a když od něho žádala za nocleh Deset Tisyc Sſylinku, rozmyslil se a wzkazal

Semper voluptas famem sui habet, & transacta non satiat. Hieron.

Demostenes Corinthum aliquando nauigauit, illectus fama nobilissimi scorti Laidis, ut & ipse famoso potiretur amore. at cum illa pro nocte decem drachmarum millia peteret. Non emo, inquit, tanti pænitere. Plut:

gi / že tak kratké rozkosse dlauhým litowánjm nekupuge. A protož zdrželiwost dobrá gest. Neb Seneca mluwij: Finem dolendi qui consilio non fecerit, tempore inuenit. A s tím se mégte dobře.

Wytisstěno w Starém Městě Pražském v Dědice Jana Ssumana.

Léta Páně M. DC. II.